

27 Απριλίου 2021

«Η ολοκλήρωση του ανθρώπου έρχεται όταν συνειδητοποιεί τη δική του ανυπαρξία»

[Θέατρο, Κινηματογράφος, Ντοκυμανταίρ, TV και Διαδίκτυο / Πολυμέσα - Multimedia / Συνεντεύξεις](#)

Στην ερώτηση αν ένας καλός καλλιτέχνης πρέπει κατ' ανάγκη να είναι και καλός άνθρωπος, η απάντηση δεν είναι τόσο απλή. Παρόλα αυτά, στη δική του περίπτωση κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει πως «διαθέτει το πακέτο», όπως χαριτολογώντας του είπαμε, προκαλώντας του αμέσως μια αμηχανία αντίστοιχη με αυτή που γενικότερα τον διακατέχει στα live και όχι μόνο.

Από τον Μιχάλη Μιχαηλίδη

Κεντρική φωτογραφία: Δημήτρης Μακρής

Είναι γεγονός πως, στην περίπτωση του Θανάση Παπακωνσταντίνου, γνωρίζοντας την Τέχνη του, εννοώντας τα τραγούδια του, είναι σαν να γνωρίζεις με ένα μαγικό τρόπο και τον ίδιο.

Προσωπικά, τον εκτιμώ απεριόριστα. Δεν είναι όμως αυτός ο κύριος λόγος που απόλαυσα τη συζήτησή μας. Αρχικά, μιλούσαμε στον ενικό, και αυτό μας* έκανε να νοιώσουμε οικειότητα, δημιουργώντας μας την αίσθηση ότι κουβεντιάζουμε με έναν φίλο με τον οποίο γνωριζόμαστε χρόνια. Επιπλέον, όπως συνηθίζει να κάνει κάθε φορά, σε κάθε συνέντευξή του, μας μίλησε εντελώς ανοικτά. Όσο εύκολα (ή δύσκολα) δηλαδή μιλά για τα προτερήματα και τα κατορθώματά του, άλλο τόσο ανοικτά αναλύει τα ελαττώματα και τα λάθη του.

Στο δίωρο σχεδόν που κράτησε η κουβέντα μας, είχαμε την ευκαιρία να ρωτήσουμε πολλά, με τον ενθουσιασμό εκ μέρους μας να είναι υπέρμετρος σε κάποιες στιγμές -για όλους τους προφανείς λόγους. Και παρόλο που η δική μας

«κατάπληξη» θα μπορούσε σε μια άλλη περίπτωση να παρασύρει τη συζήτηση, εντούτοις ο ίδιος φρόντιζε κάθε φορά να αφαιρεί με τρόπο ουσιαστικό τα πολλά θαυμαστικά από τις διαπιστώσεις και τα σχόλιά μας, με τον τρόπο δηλαδή που ο ίδιος γνωρίζει πολύ καλά και στον οποίο συνήθως ανατρέχει στα live. «Όταν βλέπω κάποιες στιγμές ότι πάει να υπάρξει μια μυθοποίηση, τότε επεμβαίνω και την καταστρέφω, ρίχνω την καρδάρια με το γάλα, που λέμε εδώ στην Ελλάδα, αφού θέλω να απομυθοποιούμαι».

«Τα βαθιά συναισθήματα δεν έχουν μύθους», συμπληρώνει, και αυτό μπορούμε να επιβεβαιώσουμε πως είναι μια διαπίστωση που κάναμε κι εμείς στο δίσκο που μας αφιέρωσε... βράδυ Σαββάτου!

Διαπιστώσαμε εκ νέου ότι ο «μύθος» που υπάρχει γύρω από το όνομα και την τέχνη του Θανάση Παπακωνσταντίνου, αυτό που μας κάνει να τον αγαπάμε απεριόριστα, αφορά ακριβώς στο γεγονός ότι είναι ο εαυτός του. Αφορά στο ότι οι συζητήσεις μαζί του είναι παρηγορητικές, όπως δηλαδή είναι και τα τραγούδια του, όπως είναι γενικά και η ίδια η Τέχνη (ή έστω όπως θα έπρεπε να είναι).

Κάποια στιγμή, στη Δράμα που παίζαμε, ήρθε στο τέλος της συναυλίας μια κυρία και μου είπε ότι ένα πολύ αγαπημένο της πρόσωπο που θα πέθαινε της ζήτησε στην κηδεία του να τραγουδήσουν την «Ανδρομέδα». Δεν περίμενα ποτέ ότι θα ακούσω κάτι τέτοιο για τα τραγουδάκια που γράφω.

Σε ποια συναισθηματική κατάσταση πρέπει να βρίσκεται κάποιος για να εκτιμήσει έναν δίσκο όπως ο «Απροστάτευτος»;

Δεν ξέρω. Θα σας πω εγώ σε τι κατάσταση ήμουν. Η ασχολία μου με τη μουσική έρχεται για να στηρίξει εμένα πρώτα απ' όλα, μπροστά στο χάος της ύπαρξης. Η ζωή είναι ευχή και κατάρρα μαζί. Έχει πολλή χαρά και ομορφιά, αλλά έχει και εξίσου πόνο και πολλά άλλα. Απώλειες... Όταν έγραφα, αυτό που έκανα στήριξε εμένα πάρα πολύ στο επίπεδο της δικής μου προσωπικής ζωής. Απ' εκεί και πέρα, δεν ξέρω στον καθένα πώς θα καθίσει αυτό και αυτό είναι και το ωραίο με την τέχνη. Να αφήνει μεγάλα περιθώρια για να βάλεις τον εαυτό σου μέσα. Και μάλιστα όσο περισσότερα περιθώρια σ' αφήνει, τόσο πιο λυτρωτική είναι η τέχνη. Να σας το πω διαφορετικά... Η μουσική από μόνη της, χωρίς λόγια, επειδή είναι αφαιρετική, αφήνει μεγάλα περιθώρια στο να μπει μέσα και να εισπράξεις τα δικά σου συναισθήματα. Αν βάλεις λόγο και το κάνεις τραγούδι, αυτός ο λόγος, αν είναι συγκεκριμένος, είναι σαν να λες στον ακροατή «θα βαδίσεις αυτό το δρομάκι που σου λέω εγώ». Εάν τα λόγια είναι ποίηση και ιδιαίτερα υπερρεαλιστική ή στο

πλαίσιο του Μαγικού Ρεαλισμού, που είναι συνήθως τα λατινοαμερικάνικα, τότε ο συνδυασμός της μουσικής με τον υπερρεαλισμό αφήνει πολύ μεγαλύτερο χώρο για να εντάξει κάποιος τα δικά του προσωπικά αισθήματα μέσα στη δουλειά.

Ξεκινώντας να γράφεις αυτό τον δίσκο, πριν ενάμιση χρόνο, είχες υπόψη σου τον τίτλο «Απροστάτευτος» ή προέκυψε μετά το ξέσπασμα του κορωνοϊού;

Τον βρήκα μετά τον τίτλο, η αλήθεια είναι. Μπορεί να έπαιξε ρόλο και αυτό, δεν είμαι σίγουρος. Είχα υπόψη μου και ένα συγκεκριμένο απ' τα τραγούδια, την «Αδέσποτη ζωή», που με οδήγησε στον τίτλο. Ξεκίνησα αρχικά από τα αδέσποτα ζώα, αλλά εν τέλει οι αδέσποτες ζωές αφορούν και ανθρώπους. Η αδέσποτη ζωή, ειδικά όταν την επιλέγει κάποιος, έχει και πολλή ελευθερία, αλλά έχει και πολύ πόνο, ένα μεγάλο ρίσκο. Οπότε θεωρώ ότι αυτός που ζει μια τέτοια ζωή, αδέσποτη, είναι και απροστάτευτος. Αυτή είναι η μια (ας την πούμε) αφορμή για τον τίτλο. Εν τέλει, όμως, μαζεύονται διάφορες αφορμές. Επίσης, πολλές φορές βάζω τίτλους, που όχι μόνο δεν ξεκαθαρίζουν το τοπίο αλλά το κάνουν ακόμα πιο θολό.

Ένα βασικό στοιχείο της τέχνης είναι ότι οφείλει να δημιουργήσει καινούρια συναισθήματα, που δεν έχουμε ξαναβιώσει. Αυτό δεν μπορείς να το κάνεις περιγράφοντας συναισθήματα τα οποία έχεις βιώσει εσύ και όλος ο υπόλοιπος κόσμος. Εάν, όμως, περιγράψεις εικόνες, υπάρχει περίπτωση, μέσα από αυτές τις εικόνες, να ξεπηδήσουν καινούρια συναισθήματα.

Μετά από τόσα χρόνια γνωριμίας με τον Σωκράτη, τι είναι αυτό που θα έλεγες ότι σας συνδέει τόσο βαθιά;

Είναι αυτό που λέω, εκλεκτικές συγγένειες. Υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι, που χωρίς κατ' ανάγκη να έχουν ζήσει πολύ κοντά, αντιλαμβάνονται ότι είναι εκλεκτικά συγγενείς σε πολλά θέματα. Έχω την εντύπωση ότι ένα βασικό στοιχείο που μας έχει φέρνει κοντά με τον Σωκράτη είναι η κοντινή αισθητική άποψη που έχουμε για την τέχνη, για το τραγούδι. Είμαστε αρκετά διαφορετικοί ως χαρακτήρες, ως προσωπικότητες και αυτό το λέω γενικά. Και με τον Σωκράτη το έχουμε συζητήσει και γελάμε. Γιατί, τι γίνεται... Ο Σωκράτης είναι αρκετά ανορθολογιστής στην

καθημερινότητά του, στη ζωή, ενώ στη δουλειά που κάνει είναι πιο συγκεκριμένος και ξεκάθαρος. Εγώ είμαι πιο ορθολογιστής στην καθημερινότητά μου και βγάζω τα απωθημένα μου στην τέχνη. Είναι σαν να συμπληρώνει ο ένας τον άλλο. Και στην ουσία η τέχνη είναι και αυτό το πράγμα. Δηλαδή, ίσως βγάζεις εκεί αυτό που σου λείπει.

Τελικά τα τραγούδια ταυτίζονται με τον δημιουργό ή με αυτόν που τα ερμηνεύει; Στις συνεργασίες σας με τον Μάλαμα, κατά κάποιο τρόπο τα έχει κάνει δικά του...

Ναι, γιατί τα αγαπάει. Ο Σωκράτης έχει την αυθεντικότητα και την ειλικρίνεια. Ό,τι δεν θέλει, δεν το λέει. Δεν υπάρχει περίπτωση. Αλλά όταν κάτι του αρέσει το υποστηρίζει. Σκεφτείτε ότι εγώ ξεκινώντας την ιστορία με τη μουσική, δεν ήθελα να παίζω καθόλου. Δεν μου άρεσε, είμαι και συνεσταλμένος ως άνθρωπος, μου φαινότανε φοβερό να βγω έξω στον κόσμο και να τραγουδήσω. Και από την άλλη έλεγα, ό,τι είναι να πάρω από το τραγούδι το παίρνω από τη στιγμή της γέννας, όπου πραγματικά εκείνη τη στιγμή έξαψης εγώ λέω ότι ο δημιουργός προσεγγίζει το όλο, το σύμπαν. Μετά, όμως, μπορώ να πω ότι αναγκάστηκα να βγω γιατί σκέφτηκα ότι αν δεν υποστηρίξω εγώ τα τραγούδια, ο ίδιος, δεν θα το κάνει κανείς άλλος. Εκεί, λοιπόν, βρήκα μία έκπληξη έξω στον κόσμο. Χωρίς εγώ να έχω πει πουθενά τα τραγούδια μου, τα γνωρίζανε επειδή τα έλεγε ο Σωκράτης. Έπαιζε δικά μου τραγούδια, πριν εγώ βγω να τα παίξω και συνέχισε και μετά. Μπορώ να πω ότι το πρώτο κοινό που είχα, οι πρώτοι ακροατές, ήτανε σωκρατικοί, οι οποίοι έρχονταν να ακούσουν και το πρωτόλειο του τραγουδιού. Τώρα, ποιανού είναι το τραγούδι; Όλων είναι. Και του δημιουργού και του ερμηνευτή και αυτών που το ακούνε. Από ένα σημείο και μετά γίνεται δικό τους. Έτσι το νιώθω. Για να μην πω ότι ήδη εξ αρχής το κάθε τραγούδι ανήκει σε όλη την ανθρωπότητα! Με ποια έννοια; Εγώ νιώθω κάτι σαν ενδιάμεσος. Δεν νιώθω ότι είμαι αυτός που βγάζει τη μουσική και τα λόγια και είναι όλα δικά μου. Έχω την αίσθηση ότι οι μεγάλες στιγμές του ανθρώπινου είδους, περνώντας τα χρόνια, δεν χάνονται. Σαν να αποθηκεύονται σε ένα υπόγειο ποτάμι, που κάποια στιγμή βρίσκει ρωγμή και αναβλύζει μέσα από κάποιο μυαλό. Ή να το πω και διαφορετικά, έχω την αίσθηση ότι μου δόθηκε το χάρισμα να κρατάω την αναπνοή μου αρκετά, να βουτάω στο συλλογικό ασυνείδητο και να ανασύρω από εκεί πράγματα που έχουν κατακαθίσει από αυτή την πορεία του ανθρώπινου είδους. Επομένως, δεν είναι δικά μου. Είμαι όπως είναι η πηγή και ο βράχος για το υπόγειο νερό που αναβλύζει. Είναι μία από τις ελάχιστες σκέψεις που έχω κάνει, που έστω κι αν θεωρώ ότι είναι προσωπική, μπορεί να την έχουν κάνει και χιλιάδες άλλοι πριν από μένα.

Οι εικόνες που περιγράφονται μέσα από τα τραγούδια σου είναι σαν ένα γεωγραφικό παράθυρο στον κόσμο. Ο ίδιος νιώθεις να ανήκεις κάπου;

Νιώθω ένα ον του σύμπαντος, κατά βάση. Επίσης, νιώθω μια συγγένεια, μια αγάπη για όλους τους ανθρώπους αλλά και για ό,τι υπάρχει δίπλα μας. Τα ζώα, ακόμα και για τα ανόργανα, τις πέτρες. Σκεφτείτε το... Όλοι, ό,τι υπάρχει αυτή τη στιγμή στη γη αλλά και στο σύμπαν ολόκληρο, είμαστε φτιαγμένοι από τα ίδια πρωταρχικά υλικά, αλλά με κάποιους διαφορετικούς συνδυασμούς. Έτυχε, δηλαδή, ένας συνδυασμός να οδηγήσει στον άνθρωπο και ένας άλλος συνδυασμός να οδηγήσει στην πέτρα και ένας άλλος συνδυασμός να οδηγήσει στο δέντρο. Αν το

σκεφτείτε, είμαστε αδερφάκια με ό,τι υπάρχει. Αυτή η αγάπη και η τρυφερότητα είναι που καθορίζει και εν πολλοίς αυτά που κάνω. Τα τραγούδια μου, δηλαδή, όπως και να φαίνονται επιφανειακά, πιστεύω ότι κατά βάση είναι παρηγορητικά. Έχουν μέσα πολλή τρυφερότητα για τον κόσμο. Άσχετα αν δεν μπορούν να την κατανοήσουν, γιατί πολλές φορές πραγματικά τα λόγια μου περιγράφουν εικόνες και όχι συγκεκριμένα συναισθήματα. Αυτό είναι που μου αρέσει να κάνω. Στην ουσία ένα βασικό στοιχείο της τέχνης είναι ότι οφείλει να δημιουργήσει καινούρια συναισθήματα, που δεν έχουμε ξαναβιώσει. Αυτό δεν μπορείς να το κάνεις περιγράφοντας συναισθήματα τα οποία έχεις βιώσει εσύ και όλος ο υπόλοιπος κόσμος. Εάν, όμως, περιγράψεις εικόνες, υπάρχει περίπτωση, μέσα από αυτές τις εικόνες, να ξεπηδήσουν καινούρια συναισθήματα.

Στις 26 Απριλίου γίνεσαι 62 χρονών. Νιώθεις ότι έχεις πετύχει όσα ονειρεύτηκες; Ή καλύτερα, είχες ποτέ ονειρευτεί όσα τελικά πέτυχες;

Ποτέ δεν περίμενα ότι θα εισπράξω τόση αγάπη μέσα από τη μουσική. Ούτε ότι θα κάνω κάτι στη μουσική. Αυτό δεν το περίμενα με τίποτα. Και τώρα ακόμα, μου φαίνεται πολύ περίεργο που συμβαίνει. Και είναι περίεργο αν σκεφτείτε ότι δεν έχω σκηνική παρουσία, δεν έχω φωνή, είμαι φάλτσος, ζω στην επαρχία, δεν έχω φύγει ποτέ από εδώ, δεν βγαίνω στις τηλεοράσεις, είμαι εκτός από όλα αυτά, έχω οικογένεια την οποία δεν έχω χαλάσει... Παρόλα αυτά δεν ξέρω τι γίνεται, ίσως αυτά να είναι... προδιαγεγραμμένα. Δεν μπορώ να το εξηγήσω.

[\(περισσότερα...\)](#)